

SILMUSTA KASVUA TILLVÄXT FRÅN SILMU 2014–2020

Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Pornainen, Porvoo, Pukkila ja Sipoo

1.	JOHDANTO	4
2.	KOHDEALUE JA VÄESTÖ	4
2.1	Maantieteellinen sijoittuminen	4
2.2	Alueen jako erityispiirteiden mukaan	4
2.3	Alueen erityispiirteet	5
2.4	Alueen luonto ja ympäristö	5
2.5	Väestö ja asuminen	5
2.6	Kylät	5
2.7	Palvelut	5
2.8	Demografinen huoltosuhde	6
2.9	Väestörakenne	6
2.10	Elinkeinot ja työllisyys	6
3.	STRATEGIAN VALMISTELUPROSESSI	6
3.1	Uudenmaan maaseudun kehittämisen nykytilan arviointihanke	7
3.2	Uudenmaan Tulevaisuustyöpaja	7
3.3	Tiedon kerääminen tapahtumien yhteydessä	7
3.4	Sähköinen tiedon kerääminen	7
3.5	Itä-Uudenmaan Saaristo-ohjelma	7
3.6	ESKO-Kalatalousohjelma	8
3.7	Kylät kertovat	8
3.8	Teemaryhmätyöskentely	8
4.	ARVIO ALUEEN NYKYTILASTA	8
5.	STRATEGIA	9
6.	TOIMENPITEET JA TAVOITEET	10
6.1	Yritystoiminta ja elinkeinoelämän kehittäminen	10
6.2	Kylien kehittäminen	11
6.3.	Ympäristö ja luonto	12

6.4	Saaristo	14
6.5	Lapset ja nuoret	15
6.6	Kulttuuri ja vapaa-aika	16
6.7	Kansalaislähtöinen kehittäminen kaupunki-alueilla	17
6.8	SILMU ry:n oma hanke- ym. toiminta	17
6.9	Toimenpiteiden valinta	18
6.10	Strategian tulosten mittaaminen	18
7.	ALUEELLA TOTEUTETTAVIEN OHJELMIEN YHTEENSOVITUS, TYÖNJAKO JA YHTEISTYÖ	19
7.1	Uudenmaan alueen kehittämisstrategia vuosille 2014–2020	19
7.2	Uudenmaan maakuntastrategia 2011–2014 ja Uusimaa-ohjelma	19
7.4	ESKO kalatalousohjelma	19
7.5	Itä-Uudenmaan Saaristo-ohjelma	20
7.6	Rakennerahasto-ohjelmat	20
7.7	Valtakunnallinen Saaristopoliittinen toimenpideohjelma 2012–2015	20
7.8	Porvoon kaupunki-strategia 2014–2017	20
7.9	Muut tarkasteltavat ohjelmat	20
7.9.1	Hallitusohjelma	20
7.9.2	Kansallinen metsäohjelma 2015	20
7.9.3	Muita ohjelmia	21
7.10	Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	21
7.10.1	Alueen toimijat	21
7.10.2	Alueelliset toimijat	21
7.10.3	Valtakunnalliset toimijat	21
7.9.4	Uusi yhteistyö	21
8.	RAHOITUSSUUNNITELMA	21
9.	STRATEGIAN HALLINNON JA SEURANNAN JÄRJESTÄMINEN	22
9.6	KOKEMUKSIA KULUNEILTA KAUSILTA	23

1. JOHDANTO

SILMUSTA KASVUA . TILLVÄXT FRÅN SILMU 2014. 2020 (myöhemmin strategia) perustuu vuonna 2012 kirjoitettuun alustavaan strategiaan joka toimitettiin 15.10.2012 Maa- ja metsätalousministeriölle. Strategian kirjoittamista varten on kuultu laajalti SILMU ry:n alueen toimijoita ja strategian tavoitteissa vastataan kentän tahtotilaan. Kaikille toiminta-alueen toimijoille, tahoille ja yksityisille henkilöille on annettu mahdollisuus vaikuttaa strategian sisältöön. Strategia ohjaa alueen maaseudun kehittämistyötä ja sitä koskevia toimenpiteitä ohjelmakaudella 2014. 2020. Strategiaa toteutetaan käytännössä alhaalta ylös menetelmällä.

2. KOHDEALUE JA VÄESTÖ

2.1 Maantieteellinen sijoittuminen

Alue, jolla strategiaa toteutetaan, sijoittuu maantieteellisesti pääkaupunkiseudun itäpuolelle joka tuo oman erityispiirteen alueelle. Alueeseen kuuluu yhdeksän kuntaa kokonaisuudessaan: Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Pornainen, Porvoo, Pukkila ja Sipoo. Kuntaliitosten myötä entisen Artjärven kunnan alue, joka nyt kuuluu Orimattilalle, siirtyy Etpähä ry:n toiminta-alueeksi, kun taas itäisimmät osat Loviisasta eli entisen Ruotsinpyhtään itäisimmät osat kuuluvat ohjelmakaudella 2014. 2020 SILMU ry:n alueeseen. Läntisimmillä alueilla tapahtuu muutosta koskien Landbon ja Björnsön alueita jotka nykyään kuuluvat Helsingille ja täten eivät enää kuulu SILMU ry:n toiminta-alueeseen. SILMU ry on toiminut LEADER-ryhmänä yhden kauden (2007. 2013) kyseisellä alueella. Alue on koettu sopivan kokoiseksi.

2.2 Alueen jako erityispiirteiden mukaan

Alue on monimuotoinen ja vaihteleva ja luo mahdollisuuksia alueen toimijoille jotka voivat erilaisilla toiminoillaan tukea toisiaan. Alueella on vuonna 2013 julkaistun aluetypologian (liite 1) mukaan kaikkia muita aluetyppejä paitsi hyvin harvaan asuttua maaseutua. Ydinmaaseutu- ja harvaanasutuilla alueilla korostuvat palveluiden tavoitettavuusongelmat, alhainen koulutusaste, elinkeinorakenteen haavoittuvuus sekä maaseudun palvelujen rakenteellinen muutos heikompaan suuntaan. Kilpailukykyisemmillä alueilla elinkeinoelämän

toimintaedellytysten vahvistamisella on suuri merkitys. Alue voidaan jakaa myös kolmeen suuralueeseen: Mäntsälän-, Loviisan- ja Porvoon suuralueeseen.

Uudenmaan liiton määrityksen mukaan Sipoo, Pornainen ja Mäntsälä kuuluvat Helsingin seudun kehyskuntiin, Porvoon seutuun kuuluvat Porvoo, Askola, Pukkila sekä Myrskylä ja Loviisan seutuun kuuluvat Loviisa ja Lapinjärvi.

2.3 Alueen erityispiirteet

Alue on monipuolinen, elinvoimainen ja mahdollisuuksia täynnä oleva alue, jossa välimatkat ovat suhteellisen lyhyet. Alueen elinkeinotoiminta on melko monimuotoista ja vireää. Liikenneyhteydet ja palvelut ovat toistaiseksi kohtuullisia, mutta eivät kuitenkaan riittäviä. Alueen läpi etelärannikkoa pitkin kulkee Kuninkaan- tie, Pohjoismaiden tärkein matkailuväylä. Alue on houkutteleva ja helposti saavutettava työ- ja vapaa-ajan ympäristö. Maanviljelyshistorian muokkaamat peltoaukeamat, pienet kyläkeskukset sekä lukuisat vesistöt ja saaristo luovat alueelle merkittävän ominaisilmeen. Osa alueesta kuuluu Natura 2000-ohjelma-alueeseen.

2.4 Alueen luonto ja ympäristö

Alueen luonto on erittäin monimuotoista. Perinteinen maaseutumaisema vuorottelee arvokkaan kulttuurimaiseman kanssa lisäten alueen arvostusta. Maaperä on vaihtelevaa ja kasvi- ja eläinlajien määrä suuri. Alueen rannikko, merialue ja muut vesistöt muodostavat arvokkaan osan alueen luontoa. Järvien vaihtelevien erityispiirteiden takia ne palvelevat hyvinkin erilaisia virkistyskäyttäjryhmiä. Kolme neljästä alueen järvestä on 2008 tehdyn inventoinnin mukaan melko hyvässä tai hyvässä kunnossa. Alueen järvet ovat monimuotoisia, karuista erämaajärvistä kulttuuriympäristössä sijaitseviin järviin ja reheviin lintujärviin.

2.5 Väestö ja asuminen

Alueella asuu n. 120 000 asukasta josta 24,8 % on ruotsinkielisiä ja 3,3 %:lla on jokin muu äidinkieli. Alueen väestöstä 2,6 %:lla on jonkin muun maan kansalaisuus. Maaseutu koetaan alueella tärkeäksi asuinympäristöksi. Pääkaupunkialueen kehyskuntien maaseutualueet ovat muuttovoittoisia, kun taas alueen harvaanasutulla ja ydinmaaseutualueilla väestön arvioidaan vähenevän tulevina vuosina.

Monipaikkainen asuminen ja toiminta jatkavat yleistymistä alueella. Nykyään halutaan asua kahdella paikkakunnalla siten, että vakituinen asunto ja vapaa-ajan asunto ovat eri paikkakunnilla mutta molemmilla paikkakunnilla toimitaan aktiivisesti. Etenkin alueen rannikkoalueilla on runsaasti vapaa-ajan asukkaita.

2.6 Kylät

Alueella on noin 100 erikokoista kylää. Toimivan lähidemokratian kannalta on tärkeää kehittää kylien ja kuntien välistä yhteistyötä. Monissa alueen kylissä on tehty kyläsuunnitelmia, joista ilmenee asukkaiden tahto oman alueen kehittämiseen. Aktiivista kylätoimintaa ja kylätalojen kunnostusta pidetään edelleen erittäin tärkeänä. Rakentamisen hallittu suuntaaminen helpottaa kuntia tiestön ja jätehuollon järjestämistä, mutta liiallisen rajoittamisen pelätään estävän maaseudun elinvoimaisuuden kehittämistä.

2.7 Palvelut

Lähipalveluiden koetaan olevan enimmäkseen kohtuullisia, mutta niiden siirtymistä taajama-alueille pelätään. Alueen joissakin osissa tiekanta on heikentynyt ja tietoliikenneyhteydet ovat puutteelliset. Kuntaliitosten pelätään heikentävän lähipalveluita maaseutualueilla.

2.8 Demografinen huoltosuhde

Demografinen huoltosuhde oli Pukkilassa, Lapinjärvellä ja Myrskylässä vuonna 2012 alueen korkeimpia. Huoltosuhde tulee kasvamaan eniten Loviisassa ja lisäksi suhde tulee nousemaan erittäin korkeaksi useimmissa reuna-alueiden kunnissa vuoteen 2030 mennessä. Tämä luo uusia haasteita alueelle, mm. yritystoiminnan haasteet tulevat olemaan hyvin suuret.

2.9 Väestörakenne

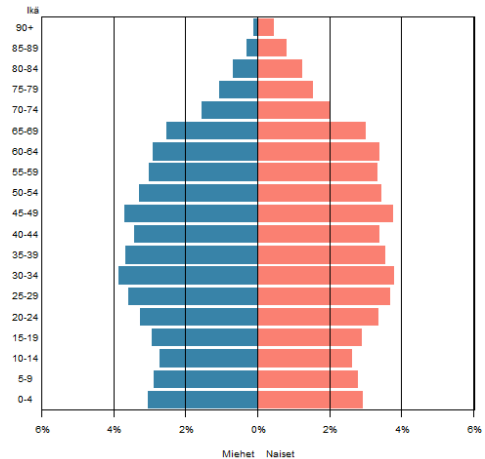
Uudenmaan väestörakenne poikkeaa monessa suhteessa koko maan väestörakenteesta. Uudellamaalla työikäisten ikäluokkien osuudet ovat kokonaisuudessaan suuremmat kuin koko maassa. Suurimpia ikäluokkia ovat 25. 34 ja 40. 49 -vuotiaiden ikäryhmät. Nuorimpien, 0. 4-vuotiaiden lasten, osuus on suurempi kuin koko maassa. Vastaavasti 50 ikävuodesta alkaen ikäluokkien suhteelliset osuudet ovat pienemmät Uudellamaalla kuin koko maassa.

Helsingin seudun kehysalueella (joista strategian toteutusalueella Sipoo, Mäntsälä ja Pornainen) suurin ikäluokka koostuu 40.

49-vuotiaista. Alle 20-vuotiaiden nuorten ja lasten ikäluokat ovat suhteellisesti suurempia kuin koko Uudellamaalla ja koko maassa. Vastaavasti nuorten työikäisten eli 20. 29-vuotiaiden osuudet ovat erittäin pieniä vilkkaan pääkaupunkiseudulle muuton seurauksena.

Loviisan seudun ikärakenne painottuu eläkeikää lähestyviin. Suurin ikäluokka koostuu 60. 64-vuotiaista. Nuoria aikuisia (20. 29-vuotiaita) on vähän.

Porvoon seudulla suurimmat ikäluokat sijoittuvat tasaisesti työikäisiin ikäväliille 40. 64. Myös 15. 19-vuotiaita on suhteellisen paljon. Sen sijaan 20. 29-vuotiaita on suhteessa vähän.

2.10 Elinkeinot ja työllisyys

Työttömyysaste oli vuonna 2012 Myrskylässä, Loviisassa, Lapinjärvellä ja Porvoossa 7,5. 9,5 % välillä joka on korkeampi kuin Uudellamaalla keskimäärin. Myrskylän nuorisotyöttömyys on Uudenmaan alueen korkein. Pitkäaikaistyöttömiä löytyy eniten Askolasta ja Sipoosta. Alueella toimialoista eniten työllistivät vuonna 2012 teollisuus (34 %), tukku- ja vähittäiskauppa (15 %) ja rakentaminen (12 %). Alueen yritykset ovat pääasiassa pieniä, usein yhden hengen monialayrityksiä.

3. STRATEGIAN VALMISTELUPROSESSI

SILMU ry:n strategian taustalla on laaja valmistelu. Valmistelutyöt alueella on aloitettu vuonna 2011 mm. kirjaamalla muistiin maaseudun asukkaiden ja toimijoiden ajatuksia erilaisten tapahtumien ja tapaamisten yhteydessä. Tätä on jatkettu koko vuoden 2012 ja vielä alkuvuonna 2013. Strategian valmistelusta ja mahdollisuudesta osallistua sen valmisteluun sekä palautteen antamisesta on tiedotettu molemmilla kotimaisilla kielillä mm. alueen lehdissä, sähköisen kuukausittain lähetettävän ajankohtaistiedotteen kautta, kotisivuilla sekä eri tilaisuuksissa ja tapahtumissa joihin on osallistuttu tai itse ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa järjestetty. Lisäksi viestiä on välitetty kentälle mm. SILMU ry:n hallituksen jäsenten ja kuntien yhteyshenkilöiden kautta. SILMU ry on ottanut yhteyttä Porvoon keskusta-alueen yhdistykseen ja muihin toimijoihin selvit-

tääkseen heidän kehittämistarpeitaan ja toiveitaan. Kaikilta alueen yhdeksältä kunnalta on vuonna 2012 käytyjen neuvottelujen tuloksena saatu puoltava sitoutuminen strategian toteutukseen. Strategian valmisteluun on osallistunut alueen yhdistyksiä, yrittäjiä, yrittäjäneuvontaorganisaatioiden edustajia, yksityisiä henkilöitä, kuntien edustajia ym. alueen toimijoita.

3.1 Uudenmaan maaseudun kehittämisen nykytilan arviointihanke

Uudenmaan alueen toimintaryhmät ovat yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa osallistuneet Laurea-ammattikorkeakoulun hallinnoimaan Uudenmaan maaseudun kehittämisen nykytilan arviointihankkeeseen. Hankkeen toimenpiteet kohdistuivat koko Uudenmaan alueelle. Selvitykset ja kyselyt toteutettiin siten, että myös toimintaryhmäkohtaista aineistoa saatiin toimintaryhmien käyttöön. Hankkeen tavoitteena oli tarkastella käynnissä olevaa ohjelmakautta sekä selvittää alueellinen tahtotila liittyen Uudenmaan maaseudun kehittämiseen. Hankkeen tavoitteena oli lisäksi yhteistyön edistäminen maaseudun kehittämisessä mukana olevien toimijoiden välillä sekä mahdollisimman laaja sidosryhmien osallistaminen.

3.2 Uudenmaan Tulevaisuustyöpaja

Maaseutuverkosto, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä, Uudenmaan ELY-keskus ja Uudenmaan alueen toimintaryhmät järjestivät ja Capful Oy toteutti 11.5.2012 maaseudun kehittämisen tulevaisuustyöpajan Helsingissä. Tulevaisuustyöpajassa käsiteltiin Uudenmaan maaseudun keskeisiä kehittämisteemoja, jotka olivat nousseet esiin ennen tapahtumaa lähetetyssä sähköisessä kyselyssä. Tulevaisuustyöpajan raportti ja sen tulokset ovat toimineet osana strategian valmistelua.

3.3 Tiedon kerääminen tapahtumien yhteydessä

Asukkaiden kehittämis ehdotuksia on kerätty mm. järjestetyissä teematyöpajoissa, teemakohtaisista keskustelutilaisuuksista eri puolilla aluetta, messuilta sekä Tulevaisuuden askeleet -seminaarista, joka järjestettiin SILMU ry:n toimesta Porvoossa 29.9.2012. Tilaisuuteen kutsuttiin hyvin laajasti kaikki maaseudun asukkaat ja toimijat paitsi omalta alueelta myös naapuritoimintaryhmistä. Seminaarin työpajoissa keskusteltiin alueen kehittämistarpeista ja minkälaista yhteistyötä voitaisiin tehdä alueiden kesken tulevaisuudessa. Kunnanjohtajien ja kuntien yhteyshenkilöiden tapaamisissa keskusteltiin heidän näkemyksistään, mitä alueella tulisi kehittää tulevalle ohjelmakaudella.

3.4 Sähköinen tiedon kerääminen

Alueen toimijoilla on ollut mahdollisuus jättää kehittämisideoita SILMU ry:n kotisivuilla olevan sähköisen kyselylomakkeen kautta.

3.5 Itä-Uudenmaan Saaristo-ohjelma

Saaristokuntien (Porvoo, Loviisa ja Sipoo) alueelle on valmistunut saaristo-ohjelma, johon on kerätty saariston asukkaiden ja toimijoiden kehittämistarpeita. Huhtikuussa 2013 alueella järjestettiin ensimmäinen saaristo-seminaari johon SILMU ry:n edustaja osallistui. Seminaarin ryhmätöissä kartoitettiin mm. tärkeimpiä kehittämistoimenpiteitä. Yhteenveto seminaarista on ollut käytettävissä strategian valmistelun pohjaksi.

3.6 ESKO-Kalatalousohjelma

SILMU ry:n, Pomoväst rf:n ja Sepra ry:n alueilla toteutettava ja Sepra ry:n hallinnoima Etelä-Suomen Kalatalousohjelma ESKOa (myöhemmin ESKO) valmistellaan samanaikaisesti paikallisten ja alueellisten strategioiden kanssa. SILMU ry on osallistunut ESKO kalatalousstrategian valmisteluprosessiin kommentoimalla strategian sisältöä joka koskee SILMU ry:n alueen toimenpiteitä.

3.7 Kylät kertovat

Porvoon kaupunki järjesti keväällä - alkukesällä 2012 kolme «Kylät kertovat»-tilaisuutta joiden tulokset ovat olleet käytettävissä strategiaa laadittaessa.

3.8 Teemaryhmätyöskentely

Alkuvuodesta 2013 perustettiin strategian mukaisesti kuusi teemaryhmää: elinkeinot ja työllisyys, kylät, ympäristö, lapset ja nuorisot, kulttuuri ja vapaa-aika, saaristo ja kansainvälinen yhteistyö ja kansalaislähtöinen kehittäminen kaupunki-alueilla. Ryhmiin kutsuttiin alueen kyseisten toimijoiden edustajia mahdollisimman laajalti. Ryhmät kokoontuivat kevään aikana 4-6 kertaa/ryhmä työstäen kyseisen teeman tavoitteita, toimenpiteitä, painopisteitä, mittareita, rahoitusosuuksia ym. teemaan liittyviä asioita. Jokainen ryhmä käsitteli oman teeman näkökulmasta myös alueiden- ja kansainvälistä yhteistyötä. Teemaryhmätyöskentely pohjautuu mm. strategian SWOT-analyysin heikkouksiin ja vahvuuksiin.

4. ARVIO ALUEEN NYKYTILASTA

Alue kuuluu Suomen mittakaavassa elinvoimaisimpaan seutuun, mutta alueen sisällä on eroja. Pääkaupunkiseudun läheisyys vaikuttaa asumiseen ja elämiseen alueella. Monet kylät tai kylänomaiset alueet ovat muodostuneet nukkumalähiöiksi ja uudet alueelle muuttaneet henkilöt eivät ole kotiutuneet ja juurtuneet alueelle. Toisaalta alueen toimijoilla on alueen sijainnin puolesta hyvät mahdollisuudet kehittää toimintaansa. Lyhyiden välimatkojen johdosta mahdollisuudet yhteistyöhön ovat hyvät. Hintataso on alueella korkea ja tämä asettaa toimijat hankalaan tilanteeseen. Luonnon ja kulttuuriympäristön luomat mahdollisuudet voidaan entistä paremmin hyödyntää sekä yritys- että muussa toiminnassa.

Painopistekohtaiset kehittämistoimenpiteet pohjautuvat valmisteluprosessin (kuvattu kohdassa 3) aikana työstettyyn SWOT- analyysiin. SWOT- analyysin tulos löytyy kokonaisuudessaan **liitteestä 2**. Tästä SWOT eli nelikenttäanalyysistä voidaan vielä todeta että kunta-, alue- ja toimijakohtaisia eroavuuksia esiintyy. Analyysin tietyt kohdat, kuten esim. kaavoitus koetaan toisaalta tietyissä tapauksissa ja alueilla esteenä ja heikkoutena kun se taas toisaalta koetaan mahdollisuutena ja vahvuutena. Jokaiseen painopisteeseen on valittu painopisteen kannalta tärkeimmät vahvuudet joita strategian avulla pyritään hyödyntämään sekä heikkoudet, joihin strategian toteutuksen kautta halutaan puuttua.

5. STRATEGIA

Tarkoitus

Paikallisen strategian tarkoituksena on aktivoida alueen asukkaita omatoimiseen paikalliseen kehittämiseen sekä alueen pitämiseen houkuttelevana asuin- ja liiketoimintaympäristönä.

Tavoitteet

Strategian tavoitteena on alueen elinvoimaisuuden vahvistaminen ja monipuolistaminen kestäväällä tavalla, uusien toimeentulomahdollisuuksien luominen, paikallisen kehittämisen vahvistaminen, viihtyvyyden ja toimintamahdollisuuksien parantaminen, yhteistoimintamahdollisuuksien lisääminen ja asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen. Tavoitteina on lisäksi sosiaalisen pääoman lisääminen ja elämän laadun ja elinolojen parantaminen.

Strategian läpileikkaavat teemat

Eurooppa 2020 strategian läpileikkaavat teemat kestävä, osallistava ja älykäs kasvu sekä horisontaaliset tavoitteet koskien innovaatioita, ilmastonmuutosta ja ympäristöä, on otettu huomioon paikallisen strategian valmistelussa.

Paikallisen strategian läpileikkaavina teemoina ovat sekä kansainvälinen että alueiden välinen yhteistyö ja toiminta. Alueelle on laadittu erillinen kansainvälisyysstrategia vuonna 2013 (**liite 3**), joka toimii pohjana kansainväliselle yhteistyölle, ohjaten ja tukien alueen kansainvälistä toimintaa paikallisen kehittämisen näkökulmasta.

Yhteistyön tavoitteena on vastavuoroinen oppiminen, jota toteutetaan niin paikallisesti, alueellisesti, alueiden välisesti kuin kansainvälisesti. Yhteistyön tarkoituksena on saada uutta näkemystä paikalliseen kehittämiseen, lisätä ymmärrystä yhteistyön mahdollisuuksista ja avoimesta toiminnasta sekä yritysten markkinoiden laajentuminen Suomen rajojen ulkopuolelle. Tavoitteena on niin ikään uusien verkostojen luominen.

Kohderyhmänä ovat alueen asukkaat ja organisaatiot sekä muualla Suomessa, Euroopassa että EU:n ulkopuolella toimivat vastaavat tahot.

Osallistamissuunnitelma

Alueen asukkaat ja muut toimijat pyritään saamaan tietoisiksi strategian sisällöstä ja tiedostamaan sen heille luomat kehittämismahdollisuudet. Toivottavaa olisi, että alueen toimijat tuntisivat strategian omakseen ja se pystyisi vastaamaan alueen kehittämistarpeisiin. Haasteena on, että strategiat usein koetaan monimutkaisiksi ja sen takia aktivoimisessa ja tiedottamisessa tulee jatkuvasti pyrkiä käyttämään käyttäjäystävällisiä termejä ja tapoja tuoda asiaa julki.

Oppimissuunnitelma

Vuosien varrella on opittu ja sisäistetty sekä hanketoimija- että toimintaryhmätasolla paljon. Osa hakijoista on jo suhteellisen hyvin ymmärtänyt hakemusmenettelyn. Uusia toimijoita tulee jatkuvasti mukaan ja sen myötä opastusta ja neuvontaa tarvitaan yhä. Uudelle ohjelmakaudelle siirryttäessä sähköinen asiointi tulee olemaan suurin muutos, mutta myös uusi lainsäädäntö ja asetukset, joten niistä tulee tiedottaa ja informoida

sekä uusia että vanhoja toimijoita. Säännöllisten toiminnan ja tulosten arviontien kautta saadaan palautetta suoraan alueen toimijoilta ja nämä huomioidaan jatkuvana kehittämisprosessina toiminnassa.

Tiedotussuunnitelma

Strategiasta tullaan tiedottamaan molemmilla kotimaisilla kielillä käyttäen kaikkia mahdollisia keinoja hyväksi. Yhdistyksen kotisivuille kerätään tietoa rahoitusmahdollisuuksista, ehdoista, kriteereistä, valintamenettelystä, hakuun liittyvistä yksityiskohdista, tapahtumista, koulutuksista ja muusta ajankohtaisesta toiminnasta. Tiedot ovat sekä paikallisia, valtakunnallisia että kansainvälisiä. Tietoa levitetään myös sähköisen median välityksellä sekä kuukausittain ilmestyvän ajankohtais tiedotteen avulla, joka lähetetään jäsenistölle, yhteistyökumppaneille, kunnille sekä muille tiedotteen tilaajille. Lehdistötilaisuuksia järjestetään säännöllisesti saavutettujen tulosten julki tuomiseksi ja rahoitusmahdollisuuksista ja muusta ajankohtaisesta kertomiseksi. Lisäksi osallistutaan muiden järjestämiin tilaisuuksiin sekä järjestetään itse tai yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa erilaisia koulutus-, tiedotus ja aktivointitilaisuuksia. Tiedotus ja aktivointitoimintaa tekevät aktiivisesti paitsi henkilökunta, myös hallituksen jäsenet.

6. TOIMENPITEET JA TAVOITEET

Strategiaa toteutetaan kahdeksan painopisteen kautta. Painopisteet ovat valikoituneet valmisteluprosessin ja SWOT-analyysin perusteella. Painopisteitä on työstetty matriisimuodossa. Matriisit löytyvät strategian liitteinä (4). Matriiseista löytyvät kunkin teeman toimenpiteet, tavoitteet, kohderyhmät, mittarit ja rahoitus.

Painopisteet ja rahoitusosuudet:

1. Yritystoiminta ja elinkeinoelämän kehittäminen, 10 % maaseuturahaston rahoituksesta
2. Kylien kehittäminen, 20 % maaseuturahaston rahoituksesta
3. Ympäristö ja luonto, 10 % maaseuturahaston rahoituksesta
4. Saaristo, 10 % maaseuturahaston rahoituksesta
5. Lapset ja nuoriso, 10 % maaseuturahaston rahoituksesta
6. Kulttuuri ja vapaa-aika, 5 % maaseuturahaston rahoituksesta
7. Kansalaislähtöinen kehittäminen kaupunki-alueilla, 90 % rakennerahaston rahoituksesta
8. Oma hanke ym. toiminta 5 % maaseuturahaston rahoituksesta

6.1 Yritystoiminta ja elinkeinoelämän kehittäminen

Tarkoitus

Teeman tarkoituksena on luoda uusia työmahdollisuuksia, herättää kiinnostus yrittäjyyteen sekä elinkeinoelämän monipuolistaminen ja vahvistaminen. Tarkoituksena on lisäksi kannustaa alueen yrittäjiä uuteen kokeilevaan toimintaan.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">• sijainti pääkaupunkiseudun läheisyy-	<ul style="list-style-type: none">• kaavoitus estää rakentamista, SILMU voisi vaikuttaa

<p>dessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaunis, monimuotoinen ja puhdas luonto • rikas kulttuuriympäristö 	<ul style="list-style-type: none"> • työpaikkojen keskittyminen • vesistöjen heikko kunto
---	---

Tavoitteet

Ohjata nuoria ja muita itse kehittämään oma työpaikkansa, toimitilojen tehokas käyttö, kannustaa yrittäjiä yhteistyöhön, yhteistyön ja prosessien kehittäminen neuvontaorganisaatioiden ja oppilaitosten välillä, yrittäjien toimintaedellytysten parantaminen, palvelukokonaisuuksien luominen, markkinoinnin kehittäminen ja tehostaminen, lisätä kylien energia- ja ravinne (lannoite) omavaraisuutta, työttömyyden vähentäminen etenkin nuorten kohdalla, parantunut ympäristön tila, innovaatioiden ja uusien palveluiden kehittäminen ja käyttöönotto, yritystoiminnan monipuolistaminen, uusien yritysten perustaminen ja kannustaminen kehittämään uusiutuvia energiaratkaisuja. Tavoitteena on lisäksi metsiin perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyyn ja kannattavuuden parantaminen.

Teemat

1. Yritystoiminnan edellytysten parantaminen, 25 % toimenpiteen rahoituksesta
2. Uusiutuvan energian kehittäminen, hyödyntäminen ja käyttöönotto, 25 % toimenpiteen rahoituksesta
3. Osaamisen ja innovaatioiden edistäminen, 25 % toimenpiteen rahoituksesta
4. Yritystoiminnan kehittäminen, 25 % toimenpiteen rahoituksesta

Toimenpiteen prioriteetit

1. Osaamisen ja innovaatioiden edistäminen
2. Maatalouden kilpailukyvyyn ja maatilojen elinkelpoisuuden lisääminen
3. Elintarvikeketjun organisoituminen ja maatalouden riskienhallinnan edistäminen
4. Maa- ja metsätaloudesta riippuvaisten ekosysteemien ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen
5. Luonnonvarojen tehokas käyttö sekä vähähiiliseen ja ilmastoa säästävään talouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla
6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla

Kohderyhmät

Pääasiallisena kohderyhmänä ovat ensisijaisesti alueen pienet ja aloittavat yritykset toimialasta riippumatta. Kohderyhmänä myös maanviljelijät, maa-alueiden- ja toimitilojen omistajat (myös julk.), yritysneuvontaorganisaatiot, kunnat, yksityiset henkilöt, nuoret, opiskelijat, oppilaitokset, maanviljelijät, yhdistykset ja muut toimijat jotka edistävät alueen työllisyystilannetta ja yritystoimintamahdollisuuksia.

6.2 Kylien kehittäminen

Tarkoitus

Teeman tarkoituksena on sosiaalisen osallisuuden, viihtyvyyden ja vetovoimaisuuden lisääminen sekä lähidemokratian edistäminen.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">• sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä• aktiivinen yhdistystoiminta• rikas kulttuuriympäristö• laaja väestöpohja ja asiakaskunta• kaunis, monimuotoinen ja puhdas luonto• vahva ja monipuolinen pienryttäminen	<ul style="list-style-type: none">• kaavoitus estää rakentamista• yhteisöllisyyden puute• työpaikkojen ja palveluiden keskittyminen kaupunkeihin• vesistöjen heikko kunto• saariston erityishaasteet

Tavoitteet

Tavoitteena on kylien identiteetin vahvistaminen, kylien aktiivisuuden lisääminen, kylätoimijoiden ja kunnan välisen yhteistyön lisääminen, olemassa olevien palveluiden säilyttäminen ja uusien kehittäminen, tyhjien rakennusten käyttöönotto, toimintamahdollisuuksien ylläpitäminen ja uusien luominen, energiatehokkuuden lisääminen ja palveluiden saatavuuden parantaminen. Tavoitteena on lisäksi asukkaiden hyvinvoinnin turvaaminen ympäristöstä tai muuttuvista olosuhteista huolimatta, hyvän ja avoimen yhteistyön kehittäminen viranomaisten kanssa sekä kylä- ym. suunnitelmien laatiminen ja päivittäminen.

Teemat

1. Palveluiden säilyttäminen, 40 % toimenpiteen rahoituksesta
2. Kylien turvallisuus, 20 % toimenpiteen rahoituksesta
3. Viihtyvyyden parantaminen, 40 % toimenpiteen rahoituksesta

Toimenpiteen prioriteetit

1. Osaamisen ja innovaatioiden edistäminen
4. Maa- ja metsätaloudesta riippuvaisten ekosysteemien ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen
5. Luonnonvarojen tehokkaan käytön sekä vähähiiliseen ja ilmastoa säästävään talouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla
6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla

Kohderyhmät

Painopisteen kohderyhmänä ovat ensisijaisesti kylien asukkaat, yhdistykset, kunnat ja viranomaiset.

6.3. Ympäristö ja luonto

Tarkoitus

Teeman tarkoituksena on aktivoida ja motivoida alueen asukkaita ja toimijoita omatoimisuuteen, tietoisuuden lisäämiseen omasta ympäristöstä ja luonnosta sekä omista mahdollisuuksista vaikuttaa niiden tilaan.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">• kaunis ja monimuotoinen luonto• rikas kulttuuriympäristö• laaja väestöpohja• korkea osaaminen ja koulutustaso• maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none">• työpaikkojen keskittyminen kaupunkeihin• vesistöjen heikko kunto• saariston erityishaasteet, jätevesihaasteet• heikko tietoliikenneinfrastruktuuri• melu- ja ympäristöhaitat joillakin alueilla• kaavoitus estää rakentamista

Tavoitteet

Tavoitteena on ylläpitää ja parantaa alueelle monimuotoista ympäristöä, jotta se tulevaisuudessakin koetaan turvalliseksi, viihtyisäksi ja virikkeitä luovaksi. Ympäristön tulee kannustaa yhä enenevässä määrin luonnossa ja lähiympäristössä liikkumiseen, monipuoliseen hyödyntämiseen, sekä tarjota hyvät ja kiinnostavat puitteet vapaa-ajan viettoon ja elinkeinotoiminnan harjoittamiselle. Alueen kulttuuriympäristön säilyttämistä ja sen kestävää käyttöä tulee kannustaa. Tavoitteena on siisti, puhdas ja houkutteleva maaseutualue, josta alueen asukkaat ovat ylpeitä ja josta halutaan omatoimisesti huolehtia yhdessä. Tavoitteena on kiinnostuksen herättäminen kestävään kehitykseen. Tavoitteena on lisäksi toteuttaa toimenpiteitä, jotka edistävät vesipuitedirektiivin toteutumista. Direktiivin tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että vesistöjen tila on vähintään hyvä koko EU:n alueella vuonna 2015. Tavoitteena on erilaisten ekosysteemipalveluiden kestävä tuottaminen ja käyttäminen sekä metsäluonnon monimuotoisuuden vahvistaminen.

Teemat

1. Monimuotoinen ympäristö ja luonto, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta
2. Luontomatkailu, luonnossa virkistäytyminen ja luonnon hyödyntäminen, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta
3. Kasvatus, neuvonta ja innovaatiot, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta

Toimenpiteen prioriteetit

1. Osaamisen ja innovaatioiden edistäminen
4. Maa- ja metsätaloudesta riippuvaisten ekosysteemien ennallistaminen, säilyttäminen ja parantaminen
5. Luonnonvarojen tehokkaan käytön sekä vähähiiliseen ja ilmastoa säästävään talouteen siirtymisen edistäminen maatalous-, elintarvike- ja metsäsektoreilla

Kohderyhmät

Painopisteen kohderyhmänä ovat ensisijaisesti maaseudun asukkaat, maanomistajat, kylä- ym. yhdistykset, matkailualan yritykset sekä lapset ja nuoret.

6.4 Saaristo

Tarkoitus

Teeman tarkoituksena on lisätä saaristoalueen kehittämistä ja saaristolaisten omia vaikutusmahdollisuuksia toiminta-alueensa kehittämiseen.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">• sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessä• kaunis, monimuotoinen ja puhdas luonto• vahva ja monipuolinen pienyrittäjyys	<ul style="list-style-type: none">• työpaikkojen keskittyminen kaupunkiin• maan hinnan nousu• väestön ikääntyminen

Tavoitteet

Tavoitteena on pienimuotoisen yrittäjyyden vahvistaminen, kalatalousalan kannattavuuden parantaminen, matkailupalvelujen kehittäminen, saaristolaisilmeen luominen tuotteille ja tapahtumille, kulttuurin säilyttäminen, saaristokulttuurin siirtyminen jälkipolville ja asiasta kiinnostuneille ja historian tuominen esille mielenkiintoisella tavalla.

Teemat

1. Saaristoalueen elinkeinojen vahvistaminen, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta
2. Saaristokulttuurin ja historian säilyttäminen ja hyödyntäminen, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta
3. Saariston kehittämisen koordinointi, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta

Toimenpiteen prioriteetti

6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla

Kohderyhmät

Kohderyhmänä ovat ensisijaisesti saariston vakituiset ja kesäasukkaat, matkailijat, ESKO -ohjelma, yrittäjät, kehittämisorganisaatiot, kolmas sektori, yhteisöt, kunnat ja kaupungit sekä kansalaisopistot, koulut, vanhe-
neva väestö ja viranomaiset.

6.5 Lapset ja nuoret

Tarkoitus

Tarkoituksena on lasten ja nuorten toimintamahdollisuuksien lisääminen, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä nuorten omatoimisuuden ja yrittäjyyden lisääminen.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">• saavutettavuus• aktiivinen yhdistystoiminta• vahva ja monipuolinen pienyrittäjyys	<ul style="list-style-type: none">• yhteisöllisyyden puute• julkiset liikenneyhteydet

Tavoitteet

Harrastusmahdollisuuksien lisääminen ja monipuolistaminen, uusien osallistujien aktivoiminen mukaan har-
rastetoimintaan, uuden ja innovatiivisen sekä perinteikkään toiminnan omaksuminen, tarpeellisten kokoon-
tumistilojen ja toiminnan luominen, osaamisen monimuotoistaminen, elämänhallinnan vahvistaminen, vuoro-
vaikutuksen lisääminen lasten ja nuorten kesken, lasten ja nuorten omien pienten hankkeiden mahdollista-
minen, keskustelufoorumien luominen, perheidentiteetin vahvistaminen, työelämävalmiuksien ja yrittäjyyden
tukeminen.

Teemat

1. Toimintamahdollisuuksien lisääminen, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta
2. Työelämävalmiuksien lisääminen, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta
3. Osallistaminen, 20. 50 % toimenpiteen rahoituksesta

Toimenpiteet prioriteetit

1. Osaamisen ja innovaatioiden edistäminen
6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseu-
tualueilla

Kohderyhmä

Kohderyhmänä ovat ensisijaisesti alueen lapset ja nuoret, ohjaustoimintaa järjestävät, tilojen hallinnoijat,
ohjaajat, yhdistykset, kunnan sosiaali- ja nuorisotoimi, kuntalaiset, oppilaitokset, työllistäjät, hanketoimijat,
vapaaehtoiset toimijat, vanhemmat, perheet, hanketoimijat, kunnat ja yritykset.

6.6 Kulttuuri ja vapaa-aika

Tarkoitus

Toimenpiteen tarkoituksena on vahvistaa ja monipuolistaa alueen kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintaa sekä hyödyntää alueen kaksikielisuuden perinnettä ja nykyistä kulttuuritarjontaa. Tarkoituksena on myös luonnosta eri vuodenaikoina löytyvien virikkeiden lisääminen vapaa-ajan toiminnassa.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">• pitkät kulttuuritoiminnan perinteet• laaja väestöpohja ja asiakaskunta• rikas kulttuuriympäristö	<ul style="list-style-type: none">• yhteisöllisyyden puute• elinkeinorakenteen yksipuolistuminen

Tavoitteet

Tavoitteena on virkistystoiminnan monipuolisuuden varmistaminen ja saatavuuden parantaminen, lasten ja nuorten kulttuuriharrastusmahdollisuuksien lisääminen, aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön säilyttäminen ja kehittäminen, paikallis- ja kyläkulttuurin innovatiivinen kehittäminen, paikallisidentiteetin vahvistaminen ja ylläpitäminen muuttuvassa kuntarakennekentässä, puutarhanhoitoharrastuksen hyödyntäminen, saada liikuntaharrastus elämäntavaksi alueen asukkaille ja luonnon antimien hyväksikäyttö. Lisäksi tavoitteena on edistää oman alueen historian ja kulttuuridiversiteetin tuntemusta ja lisätä suvaitsevaisuutta erikulttuurisia henkilöitä kohtaan.

Teemat

1. Kulttuuri, 50 % toimenpiteen rahoituksesta
2. Vapaa-aika, 30 % toimenpiteen rahoituksesta
3. Kulttuuri ja vapaa-ajan toiminnan verkostoituminen, 20 % toimenpiteen rahoituksesta

Toimenpiteen prioriteetit

5. Luonnonvarojen tehokkaan käytön sekä vähähiiliseen ja ilmastoa säästävään talouteen siirtymisen edistäminen maatalous- elintarvike- ja metsäsektoreilla
6. Sosiaalisen osallisuuden, köyhyyden vähentämisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen maaseutualueilla

Kohderyhmät

Toimenpiteen kohderyhminä ovat alueen asukkaat (erityisesti ikääntyvät, syrjäytyneet, syrjäytymisuhan alla olevat henkilöt, eristäytyneet ja nuoret), lapset, nuoret ja vauvat, kantaväestö ja maahanmuuttajat, koulut, oppilaitokset, osuuskunnat, yritykset, musiikkiopistot, tanssi- ja taidekoulut, kulttuuri- ym. yhdistykset, kunnat ja kaupungit.

6.7 Kansalaislähtöinen kehittäminen kaupunki-alueilla

Tarkoitus

Painopisteen tarkoituksena on kansalaislähtöisen kehittämistoiminnan käynnistäminen ja vahvistaminen kaupunki-alueilla sekä maaseutu-kaupunki vuorovaikutuksen hyödyntäminen monipuolisemmin.

Vahvuudet ja heikkoudet

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">sijainti pääkaupunkiseudun läheisyydessäsaavutettavuus, lyhyet välimatkatmaaseudun ja kaupungin vuorovaikutus	<ul style="list-style-type: none">yhteisöllisyyden puuteelinkeinoelämän yksipuolistuminenmetropoli-keskeisyys

Tavoitteet

Toimenpiteen tavoitteena ennaltaehkäistä esim. nuorten ja maahanmuuttajien syrjäytymistä, parantaa alueen työllisyystilannetta sekä elämänlaadun parantaminen.

Teemat

1. Syrjäytyminen
2. Työllisyys
3. Hyvinvointi ja vaikuttamismahdollisuudet

Kohderyhmä

Toimenpiteen kohderyhmänä ovat ensisijaisesti Porvoon keskusta-alueen yhdistykset, toimijat, asukkaat, yritykset, nuoret, opiskelijat, maahan - ja paikkakuunnallemuuttajat ja viranomaiset.

6.8 SILMU ry:n oma hanke- ym. toiminta

SILMU ry tulee ohjelmakauden aikana aktiivisesti toteuttamaan omia kehittämistoimenpiteitä. Rahoitusta toimenpiteille haetaan mahdollisimman kattavasti eri rahastoilta ja säätiöiltä. Rahoitusta haetaan paitsi erilaisiin oman alueen kannalta tärkeisiin ja ajankohtaisiin toimenpiteisiin, myös EU-alueen ulkopuolisiin kehittämistoimenpiteisiin. SILMU ry tulee verkostoitumaan tahoille joilla on enemmän kokemusta yhteistyöstä kehittyvien maiden kanssa, kuten esim. KEPA ja Kirkon ulkomaanapu.

Tavoitteet

Tavoitteena on luoda entistä vahvempi alueellinen toimija, joka toimii vakaalla ja leveällä pohjalla sekä tukee paikallista kehittämistä monin eri tavoin.

Nuorisajaoston perustaminen

Ohjelmakauden aikana SILMU ry perustaa nuorisajaoston, joka koostuu alueen nuorista. Tavoitteena on, että jaostolla on käytössä vuotuinen kiintiö jota jaosto jakaa pieninä avustuksina nuorten omiin ideoihin jaoston harkinnalla ja jaoston laatimilla kriteereillä. Nuorisajaosto voi toteuttaa omia alueen nuorille tärkeitä hankkeita ja näin aktivoida alueen nuoria. Nuorisajaoston hankkeille haetaan paitsi LEADER-tukea, myös tukea esim. Youth in Action ohjelmasta.

Muut kehittämistoimenpiteet

Yhdistyksen omaa toimintaa kehitetään jatkuvasti. Tavoitteena on yhdistyksen saaminen entistä vakaammalle pohjalle ja saada minimoitua sen haavoittuvuutta pienenä organisaationa. Kehittämistoimenpiteitä ovat mm. itsearviointimenetelmät, riskianalyysi sekä laatu- ja johtamisjärjestelmät.

6.9 Toimenpiteiden valinta

SILMU ry:n henkilökunta valmistelelee hankkeet yhdessä hakijoiden kanssa, ohjaten heitä hyvän lopputuloksen saamiseksi. SILMU ry:n hallitus kokoontuu noin kuuden viikon välein ja arvioi hakemukset sekä päättää niiden rahoittamisesta. Hakemuksia arvioitaessa käytetään apuna voimassa olevia säädöksiä ja asetuksia sekä valtakunnallisia että paikallisia ohjelmia.

Valintakriteerit

Yleishyödyllisiä toimenpiteitä arvioitaessa otetaan huomioon alla esitetyt valintakriteerit:

1. Toimenpide on valmisteltu paikallisesti
2. Toimenpide sisältää yhteistyötä
3. Toimenpide hyödyttää paikallisia toimijoita
4. Tarve on paikallislähtöinen
5. Hakijalla on taloudelliset ym. resurssit toteuttaa toimenpide
6. Toimenpide on uutta tai uutta luovaa
7. Toimenpide on strategian painopisteiden mukaista toimintaa
8. Toteutettavuus
9. Tasapuolisuus
10. Kustannustehokkuus
11. Ennalta ehkäisevää toimintaa ja uutta kokeilevaa toimintaa

Yritystukia myönnettäessä arvioidaan hakemukset alla esitettyjen kriteereiden avulla:

1. Yritystoiminnan merkitys paikallisella tasolla
2. Yritystoiminnan täydentävyys paikallisella tasolla
3. Kilpailutilanne
4. Kannattavuus ja riskit
5. Uutta innovatiivista kokeilua

6.10 Strategian tulosten mittaaminen

Ohjelman tuloksia mitataan erilaisilla toimintaa ja tuloksia mittaavilla indikaattoreilla, liitteessä 5 käytettävät indikaattorit. Indikaattoritietoja kerätään ohjeistusten ja säädösten mukaisesti.

7. ALUEELLA TOTEUTETTAVIEN OHJELMIEN YHTEENSOVITUS, TYÖNJAKO JA YHTEISTYÖ

7.1 Uudenmaan alueen kehittämisstrategia vuosille 2014–2020

Uudenmaan ELY-keskus valmistelee ja toteuttaa alueellista strategiaa ja maaseutujaosto seuraa ja ohjaa strategian toteuttamista ohjelmakaudella 2014–2020. Uudenmaan alueella toimivat Leader-ryhmät osallistuvat jaoston kokouksiin tuoden paikallisten strategioiden toteutusta tiedoksi jaoston jäsenille.

Yhteistyö ja työnjako

ELY-keskus rahoittaa pääsääntöisesti laajoja alueita hyödyntäviä hankkeita, kun taas LEADER-ryhmät kantavat vastuun paikallisten strategioiden toteutuksesta ja niiden kautta rahoitettavien toimenpiteiden valinnasta sekä niiden toteutuksen seurannasta, hakijoiden opastuksesta ja neuvonnasta haku- ja toteutusvaiheissa sekä maksuhakemusten laadinnassa.

Uudenmaan alueen LEADER-ryhmät ja Uudenmaan ELY-keskus ovat yhdessä sopineet Uudenmaan aluekohtaisista rajauksista. Sovitut rajaukset, joita noudatetaan koko Uudenmaan alueella, löytyvät liitteestä 6. Rahoituslinjaukset, tarkempi työnjako ja menettelytavat ELY-keskuksen ja LEADER-ryhmien välillä on sovittu erillisellä sopimuksella liitteellä 7. Sopimuksen sisältöä voidaan tarvittaessa yhteisellä päätöksellä rahoituskauden aikana muuttaa ja tarkentaa. Ohjelmien toteutusta seurataan LEADER-ryhmien ja ELY-keskusten välisillä tapaamisilla sekä maaseutujaoksen tapaamisilla.

Uudenmaan alueen LEADER-ryhmät ja ELY-keskus tulevat panostamaan yhteiseen, koko aluetta koskevaan tiedottamiseen ohjelmakaudella 2014–2020. Konkreettisia toimenpiteitä ovat mm. yhteiset koulutus- ja tiedotustilaisuudet sekä muut tiedotustoimenpiteet.

7.2 Uudenmaan maakuntastrategia 2011–2014 ja Uusimaa-ohjelma

Uudenmaan maakuntastrategia on voimassa vuoteen 2014. Uudenmaan maakuntasuunnitelman visio on:

+Uusimaa on kansainvälinen hyvinvoivien ihmisten vetovoimainen metropolialue+ja

Itä-Uudenmaan kehittämisvisio on: +Itä-Uusimaa on ympäristöltään ja kulttuuriltaan ainutlaatuinen, energinen ja uudistuva rannikkoalue, jossa on asukkaalle hyvän elämän edellytykset.+

Uusimaa-ohjelma kokoaa tulevaisuuden suunnat ja ilmaisee Uudenmaan yhteisen strategisen kehittämisen tahtotilan. Ohjelman valmistelu on käynnissä ja se tehdään yhdessä keskeisten sidosryhmien kuten alueen kuntien, kehittämissyhtiöiden, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja yritysten kanssa. Strategia, sen toimenpiteet ja tavoitteet ovat johdonmukaisia maakuntastrategian ja Uusimaa-ohjelman kanssa. Tavoitteena on, että Uusimaa-ohjelman ja paikallisen strategian kautta toteutettavat toimenpiteet tukevat toisiaan.

7.4 ESKO kalatalousohjelma

ESKO kalatalousohjelmaa hallinnoidaan Sepra ry:n toimesta. Toiminta-alue ulottuu Sepra ry:n alueen lisäksi SILMU ry:n ja Pomoväst rf:n alueille. ESKO-alueen kaikilla LEADER-ryhmillä on edustaja ESKO:n hallituksessa. Yhteistyötä ESKO-alueen LEADER-ryhmien ja ESKO kalatalousryhmän kanssa tiivistetään nykyisestään mm. järjestämällä säännöllisesti tapaamisia ja tiedotustilaisuuksia eri puolilla aluetta. Rahoitettavat toimenpiteet määräytyvät voimassa olevien säädösten mukaisesti ja tarpeen mukaan neuvotellaan tapauskohtaisesti, mistä on hakijan edun mukaista hakea rahoitusta.

7.5 Itä-Uudenmaan Saaristo-ohjelma

Alueen saaristokunnille (Porvoo, Loviisa ja Sipoo) on 2013 valmistunut saaristo-ohjelma. Saaristo-ohjelma on laadittu vuorovaikutteisesti ja laajalti saaristo-alueen elinkeinoelämää ja asukkaita kuunnellen ja sen toimenpiteitä voidaan toteuttaa mm. SILMU ry:n tarjoaman rahoituksen avulla. Saaristo-ohjelma määrittelee millaisia kehittämissinjauksia ja toimenpiteitä kuntien saaristo-alueilla halutaan toteuttaa tulevaisuudessa. Saaristo-ohjelman tarkoituksena on toimia työkaluna kuntien virkamiehille ja päätöksentekijöille.

7.6 Rakennerahasto-ohjelmat

Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus hallinnoivat alueellisia rakennerahasto-ohjelmia ohjelmakaudella 2014. 2020. Uudenmaan Liiton edustajien kanssa on käyty neuvotteluja rakennerahastovarojen mahdollisesta käytöstä kansalaistoimintalähtöiseen kehittämiseen kaupunki-alueilla. Molemmat osapuolet suhtautuvat asiaan myönteisesti, mutta keskeneräisten säädösten ja muun valmistelun takia tarkemmista käytännön menettelytavoista ei vielä ole pystytty sopimaan. Tämän osalta jatkamme neuvotteluja syyskuussa. Yhteistyötä Uudenmaan Liiton ja LEADER-ryhmien välillä tullaan tiivistämään säännöllisten tapaamisten myötä.

7.7 Valtakunnallinen Saaristopoliittinen toimenpideohjelma 2012-2015

Saaristopoliittinen toimenpideohjelma on Työ- ja elinkeinoministeriön Saaristoasiain neuvottelukunnan laatima asiakirja jonka toimenpiteet huomioidaan paikallisen strategien toteutuksessa. Saaristopoliittikan toimenpideohjelmalla ja paikallisella LEADER-ohjelmalla tulee olemaan tiettyjä samoja painopistealueita. Toimenpideohjelmaa tarkastellaan ja sovitetaan yhteen tapauskohtaisesti.

7.8 Porvoon kaupunki-strategia 2014-2017

Porvoon kaupungin strategiaa vuosille 2014. 2017 valmistellaan parhaillaan. Kolme keskeistä teemaa strategiassa tulee olemaan:

- asukkaiden hyvinvointi ja osallistumismahdollisuudet
- yritysten ja yhteisöjen hyvinvointi ja kilpailukyky
- ympäristön hyvinvointi

7.9 Muut tarkasteltavat ohjelmat

7.9.1 Hallitusohjelma

Strategiaa kirjoitettaessa on tutustuttu hallitusohjelmaan sekä hallituksen erillisohjelmiin ja näihin kirjoitettuihin tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja linjauksiin. Hallitusohjelman päätavoitteina on kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa parantamalla työllisyystilannetta, vahvistamalla peruspalveluja ja toimeentuloturvaa sekä tasapainottamalla alueellista kehitystä. Strategian tavoitteet ovat linjassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa.

7.9.2 Kansallinen metsäohjelma 2015

Ohjelman toiminta-ajatuksen mukaan metsien kestävä hoito ja käyttö luovat hyvinvointia. Ohjelman visio tähtää vuoteen 2020, jolloin metsäala on vastuullinen biotalouden edelläkävijä, metsiin perustuvat elinkeinot ovat kilpailukykyisiä ja kannattavia ja metsäluonnon monimuotoisuus ja muut ympäristöhyödyt ovat vahvistuneet. Ohjelman kantavana ajatuksena on metsiin perustuvien nykyisten ja uusien tuotteiden ja palveluiden

sekä koko arvoketjun kehittäminen, metsän eri käyttömuotojen yhteensovittaminen ja metsien ympäristöhyötyjen turvaaminen. Paikallinen strategia noudattaa hyvin pitkälle samoja tavoitteita ja toimenpiteitä metsäohjelman kanssa.

7.10.3 Muita ohjelmia

Hevosalan osaamiskeskus Hippolis ry on ollut yhteydessä LEADER-ryhmiin ja saattanut ryhmien tietoon vastavalmistuneen hevosalan kehittämisohjelman, jonka toimenpiteet on huomioitu strategian kirjoittamisessa siltä osin kun se säädösten puitteissa on mahdollista.

7.10 Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

7.10.1 Alueen toimijat

SILMU ry tekee laajasti yhteistyötä alueen eri toimijoiden kanssa. Yhteistyötä kehitetään jatkuvasti ja uusia yhteistyökumppaneita haetaan aktiivisesti. Keskeisimpiä yhteistyökumppaneita ovat paikallinen kylien yhteenliittymä, yhdistykset, yrittäjät, yritysneuvontaorganisaatiot, kunnat, oppilaitokset ja seurakunnat.

7.10.2 Alueelliset toimijat

Yhteistyötä tehdään Uudenmaan LEADER-ryhmien kanssa mm. järjestämällä tapaamisia henkilökunnalle, hallituksille ja alueen toimijoille. Näiden kautta saadaan vaihdettua kokemuksia ja opitaan toisiltamme. Yhteistyötä tehdään myös toteuttamalla erilaisia toimenpiteitä yhdessä, kuten tiedottaminen, kansainvälisyttä edistävät toimenpiteet ja laatutyöhön liittyvät toimenpiteet, esim. yhteiset ohjelmien toteutusten arvioinnit. Uusina yhteistyökumppaneina nähdään pääkaupunkiseudulle perustetut ja perustettavat kansalaislähtöistä paikallista kehittämistä toteuttavat yhdistykset. Lisäksi SILMU ry osallistuu ruotsinkielisten / kaksikielisten toimijoiden säännöllisesti järjestettäviin tapaamisiin.

7.10.3 Valtakunnalliset toimijat

Yhteistyötä tehdään myös erilaisten valtakunnallisten katto-organisaatioiden kanssa: SYTY ry:n, MMM:n, Mavin, Verkostoyksikön, Svenska Studiecentralen ja Kulturfonden ym. vastaavien organisaatioiden kanssa.

7.10.4 Uusi yhteistyö

Ev.lut. kirkko on uutena toimijanana lähestynyt LEADER-ryhmiä vetoamuksella, että heihin oltaisiin yhteydessä ja selvitettäisiin yhteistyömahdollisuudet tulevalla ohjelmakaudella.

8. RAHOITUSSUUNNITELMA

Strategian toteutukseen käytettävä rahoitus

Strategian kokonaiskustannusarvio on 11 500 650 ”.

Tulevan ohjelmakauden paikallisen kehittämisstrategian toimenpiteiden toteutukseen tullaan hakemaan rahoitusta seuraavasti:

- Maaseudulla toteutettaville toimenpiteille, kuten hanke- ja yritystuet, rahoitusta haetaan maaseuturahastolta ja muista EU-ohjelmista
- Kaupunkialueilla (Porvoon keskusta) toteutettaville toimenpiteille rahoitusta haetaan rakennerahasto-ohjelmista ja muista EU-ohjelmista

- Toiminta-/hallintorahaa haetaan maaseuturahastolta (25 % kehyksestä), rakennerahasto-ohjelmista ja muista EU ohjelmista
- Omaan toimintaan haetaan rahoitusta eri säätiöiltä (Kulturfonden, Suomen kulttuurirahasto, Maa-seudun sivistysliitto, kunnat, säätiöt ja rahastot, EU-ohjelmat ym.)
- EU-alueen ulkopuolella toteutettavaan kehittämistoimintaan tullaan hakemaan tukea Ulkoasianministeriöltä sekä mahdollisista muista lähteistä

Julkinen tuki

Strategian toteutukseen tarvittavan julkisen tuen määräksi arvioidaan 8 519 000 ”.

Yksityinen rahoitus

Ohjelmiin tarvittava yksityinen rahoitus, arviolta 2 981 650 ”, kerätään hankkeiden omarahoitusosuuksina. Omarahoitusosuudet koostuvat sekä rahasta että talkootyöstä. Kerättävä yksityinen osuus on noin 35 %. Yksityiskohtaiset rahoitustaulukot ovat liitteessä 8.

9. STRATEGIAN HALLINNON JA SEURANNAN JÄRJESTÄMINEN

SILMU ry:n jäsenet

Kaikilla, jotka hyväksyvät yhdistyksen säännöt (liite 9), on mahdollisuus liittyä jäseneksi. Tällä hetkellä yhdistys ei kerää jäsenmaksua. SILMU ry:n jäsenmäärä oli vuoden 2012 lopussa 214 henkilö- ja yhdistysjäsentä.

SILMU ry:n hallitus

SILMU ry:n hallitus muodostetaan yhdistyksen sääntöjen ja kolmikantaperiaatteen mukaisesti. Hallituksen jäsenet pyritään lisäksi valitsemaan siten, että he edustavat mahdollisimman tasapuolisesti alueen eri osia. Yhdistykselle perustetaan tarpeen mukaan jaostoja ja työryhmiä työskentelyn selkeyttämiseksi. Jaostot ja SILMU ry:n hallitus valmistelee vuosittaisen toimintasuunnitelman, talousarvion sekä laatii toimintakertomuksen vuosikokouksen vahvistettavaksi. Jaostot valmistelevat oman toimialansa asiat ja esitykset hallitukselle, joka tekee päätökset. Sääntöjen mukaan hallituksessa voi istua 2x3 vuotta, joka takaa riittävän mutta ei liian usein vaihtuvan hallituksen.

Henkilöresurssit

SILMU ry:llä on riittävä taloudellinen osaaminen ja koulutettu henkilökunta LEADER-ryhmänä toimimiselle. Henkilökunnan tarkkaa määrää on vaikea arvioida kun siirrytään sähköiseen hakuun. Arvion mukaan yllä mainittujen toimenpiteiden toteutukseen tarvitaan kokopäiväisinä toiminnanjohtaja, toimistopäällikkö ja hankeneuvoja sekä osa-aikaisina kv-koordinaattori ja tiedottaja, jotka voivat olla yhteisiä naapuritoimintaryhmien kanssa. Lisäksi hankitaan ostopalveluna tarpeen mukaan asiantuntija-apua satunnaisiin erikoisammattitaitoa vaativiin tehtäviin, kuten esim. käänös-, taitto- ja painopalvelut.

Seuranta

Strategian toimenpiteiden toteutusta seurataan sähköisen järjestelmän avulla. Jotta toteutusta pystytään seuraamaan riittävällä tarkkuudella reaaliaikaisesti, luodaan tarpeen mukaan muita seurantataulukoita. Strategian toteutusta tullaan seuraamaan vuosittaisilla seuranta ja palautetapaamisilla, joihin kutsutaan kaikki ne tahot ja henkilöt jotka ovat osallistuneet strategian sisällön suunnitteluun sekä muut asiasta kiinnostuneet toimijat.

Toiminnan kaksikielisyys

Kaikki tiedotus- ym. toiminnasta ja strategiasta viestivät materiaalit tulee olla vähintään kahdella kielellä. Lisäksi esim. lehdistötilaisuudet toteutetaan sekä suomeksi että ruotsiksi. Kaksikielisyys lisää työtehtävien määrää ja vaatii siten lisäresursseja.

Hallinnon kustannukset

Maaseuturahastolta saatavalla 25 % toimintarahalla katetaan ne alla mainitut kustannukset, jotka liittyvät LEADER-rahoituksen hallinnointiin, aktivointiin, tiedottamiseen, toimistojen ylläpitämiseen, seurantaan, hankevalmisteluun, koulutukseen ym. toimenpiteisiin jotka nähdään välttämättömiksi ohjelman toteutuksen kannalta. *ESR*-varoista, jotka ovat käytettävissä paikalliseen kehittämiseen kaupunkialueilla, käytetään 10 % hallinnointiin.

Muista EU-rahastoista tai muualta haettavista tuista käytetään n. 10 % hallinnointiin.

Syntyviä hallintokustannuksia ovat esim. palkka- ja palkkiokustannukset sivukuluineen, koti- ja ulkomaan matkakustannukset, vuokratkustannukset, koulutus- ja kokouskulut, ostopalvelut, toimistotarvike- ja laitekustannukset ja muut toiminnan kannalta olennaiset kustannukset, kuten esimerkiksi kansainvälisen työn edistämiseen tarvittavat aktivointi- ja neuvontakulut, pakollisten vakuutusten lisäksi matkavakuutukset ja vastuu- vakuutukset sekä strategian toteutuksen tiedottamiskulut.

9.6 KOKEMUKSIA KULUNEILTA KAUSILTA

Alueella on toteutettu toimintaryhmyötä aina ensimmäisestä rakennerahastokaudesta lähtien, ja jokaiselle ohjelmakaudelle siirryttäessä on toimittu vaihtelevilla kunta-alueilla sekä eri ohjelmien ja säädösten puitteissa. Tämä ei ole ollut hyväksi paikalliselle kehittämiselle. Alueen asukkaat eivät ole ehtineet täysin omaksua yhtä toimintatapaa ennen sen muuttumista jälleen. Ohjelmakausien aikana toiminta on kuitenkin kehittynyt ja toimintamuoto on juurtunut alueelle ja on tätä nykyään jo luonteva osa alueen kehittämistä.

Paikallisen LEADER-ohjelman toteutuminen ohjelmakaudella 2007. 2013

Toteutus lähti alueella hitaasti käyntiin ja etenkin kahtena ensimmäisenä vuotena tukia myönnettiin myöntövaltuutta huomattavasti vähemmän. Vauhti kuitenkin kiihtyi ohjelmakauden aikana siten, että vuoden 2012 kesään mennessä olimme jo sitoneet koko ohjelmakaudelle varatun kehyksen. Hitaaseen käynnistymiseen on varmaan monia syitä. Ensimmäiset tukipäätökset pystyttiin tekemään vasta alkuvuodesta 2009. Lisäksi yhdistettiin kaksi toimintaryhmää perustamalla uusi yhdistys. Näiden seurauksena toiminnan käynnistyminen viivästyi. Oma vaikutuksensa on myös sillä, että ohjelmakausien väliin jäi aika jolloin ei voitu valmistella uusia hakemuksia. Lisäksi ohjelmakaudelle saadut uudet ohjeistukset ja säädökset vaikeuttivat myös ohjelmakauden käynnistymistä.

Tuetut toimenpiteet

Ohjelmakauden aikana tuet painoutuivat hanketukiin (n. 87 %) ja pienempi osa (n. 13 %) kohdennettiin yritystukiin. SILMU ry:llä oli ohjelmakaudella 2007. 2013 toimialueellaan ensimmäisen kerran mahdollisuus myöntää yritystukia alueen mikroyrityksille. Yritystuet on otettu hyvin vastaan alueen toimijoiden keskuudessa, toki byrokratiaa on arvosteltu liian raskaaksi ja tämä näkyy myös siinä, että jopa puolet jätetyistä yritystukihakemuksista ei koskaan ole edennyt päätösvaiheeseen. Alueen pienet, aloittavat yritykset ovat arvostaneet mahdollisuutta saada asioida paikallisen toimintaryhmän kanssa.

Hanketukien osalta oli huomattavissa, että keskimääräinen hankekoko suureni hieman. Neuvontaan ja opastukseen panostettiin erittäin paljon joka madalsi uusille hakijoille kynnystä hakea tukia. Uusia hakijoita oli jatkuvasti vanhojen konkareiden seassa.

Yhteistyö

Yhteistyö alueen eri toimijoiden kanssa saatiin hyvin käyntiin ja sitä pyrittiin kauden aikana parantamaan esim. väliraportista saadun palautteen perusteella. Yhteistyö paikallisten yrittäjäyhdistysten ja yritysneuvontaorganisaatioiden kanssa pääsi kauden aikana hyvin käyntiin.

Väliarviointi

Vuonna 2011 SILMU ry toteutti opinnäytetyönä toiminnan väliarvioinnin. Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelija toteutti selvityksen Webropol-kyselytyökalun avulla. Kaksikielinen kysely toteutettiin kahdella erillisellä kyselyllä, joista yksi kohdennettiin SILMU ry:ltä rahoitusta hakeneille hanketoimijoille ja toinen SILMU ry:n sidosryhmille. Kyselyissä kartoitettiin sidosryhmien ja hanketoimijoiden näkemyksiä SILMU ry:stä ja yhdistyksen toiminnasta. Kyselyiden tuloksia analysoitiin vastaajien kanssa keskustelutilaisuudessa syksyllä 2011. Toimintaan oltiin pääosin tyytyväisiä, mutta yhteistyötä ja tiedottamista kaivattiin enemmän.

Yhteenveto

Alkukauden vaikeuksista huolimatta voidaan kuitenkin todeta, että toiminta on juurtunut alueelle ja löytänyt oman paikkansa josta on hyvä jatkaa.

Tilastojen lähteet: Uudenmaan liiton tietopalvelu / tilastokeskus.

Liitteet:

1. Aluetytologia
2. SWOT-analyysi
3. KV-strategia
4. Painopistematriisit
5. Indikaattorit
6. Uudenmaan aluerajaukset, Maaseuturahaston tukikelpoiset alueet
7. Uudenmaan ELY-keskuksen ja Uudenmaan LEADER-ryhmien välinen sopimus
8. Rahoitustaulukot
9. SILMU ry:n säännöt